

Excursieverlag donkere waterjuffers in de Weerribben

Een excursie naar de Donkere Waterjuffer stond op de agenda op zaterdag 9 mei jl. En hoewel ik ons pas laat had opgegeven, konden we gelukkig toch mee. Was er weinig animo voor deze bijzondere soort of was er genoeg ruimte voor een grote groep enthousiastelingen? Het laatste bleek het geval te zijn want al snel kwam de vraag of we 's ochtends of 's middags wilden.

Toen we 's ochtends op de verzamelplaats in Kalenberg aankwamen, waren al wat deelnemers aanwezig en langzamerhand druppelden steeds meer deelnemers aan de excursie binnen. De laatste (of eerste?) waarnemingen werden uitgewisseld en de verwachtingen van de excursie werden geuit: Zullen we ze zien? Ja toch, de afgelopen weken zijn ze al gezien. Zijn we niet te laat? Jeroen Bredenbeek (Staatsbosbeheer) en Dick Groenendijk (De Vlinderstichting) stelden ons gerust: de kans was erg groot dat we de Donkere Waterjuffers zouden zien.

Mannetje van de Donkerewaterjuffer (*Coenagrion armatum*) Foto: H. van Stijn

Op weg naar het petgat waar de juffers huisden zagen we veel Smaragdlibellen en Variabele Waterjuffers vliegen. Een enkeling zag een Zilveren Maan vliegen en boven ons waren Boomvalken aan het jagen en zweefden enkele Ooievaars. Nauwelijks waren we uit de boot gestapt of er klonk "Paedisca" ten teken dat de eerste Noordse Winterjuffer werd gezien. Even later vloog een tandem Noordse Winterjuffers

voorbij die zich mooi lieten zien.

Het duurde even voordat de doelsoort werd gevonden. Wat een lastig te vinden libel is het! Zo klein, zo donker en daardoor erg lastig te vinden in de begroeiing. Maar toen de eerste eenmaal gevonden was en we verder het gebied in liepen, werden er steeds meer Donkere Waterjuffers gevonden. Zowel mannetjes als vrouwtjes werden gezien waarbij sommigen zich erg mooi lieten zien. Naast de gehoopte Donkere Waterjuffers vlogen er ook verwachte soorten als Glassnijder, Bruine Korenbout, Viervlek en een enkele Gevlekte Witsnuitlibel. Ook een Vroege Glazenmaker werd gezien, net als enkele Lantaarntjes, Vuurjuffers, Grote Rodoogjuffers en veel Variabele Waterjuffers.

Bruine korenbout (*Libellula fulva*) Foto H. van Stijn

Tijdens de terugtocht met de boot naar de verzamelplaats werden de waarnemingen besproken en werd er flink gediscussieerd waarom de waarnemingen van de Donkere Waterjuffer nou niet op het internet mochten worden geplaatst. Achtergrond hierbij was voor een enkeling de eigen soortenlijst die op www.waarneming.nl wordt bijgehouden en die natuurlijk wel meer soorten moet bevatten dan de lijst van een ander. Het lijkt soms meer een soortenwedstrijd dan een hobby.

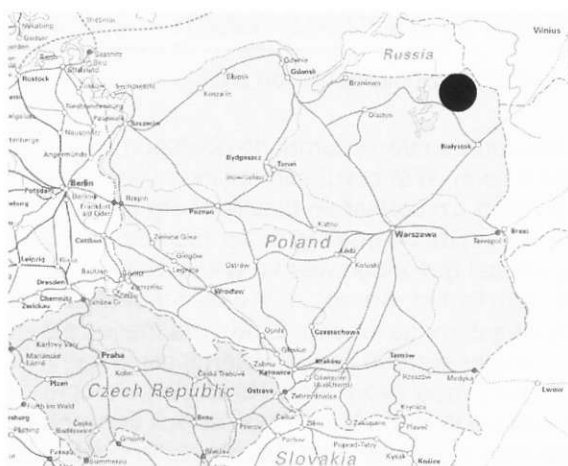
Hans van Stijn

Polen, zoals Nederland vroeger was...

Wie naar Polen gaat, ontdekt hoe Nederland er vroeger uit heeft gezien. We weten natuurlijk allemaal dat rechte petgaten niet helemaal natuurlijk zijn, maar hoe creeëert de natuur dan 'petgaten' die al die bijzondere soorten een

goede plek bieden? Daarvoor is een bezoek aan het drassige merengebied van Noordoost-Polen zeer aan te raden.

Met de Stichting European Biodiversity Survey zijn we met een groep jonge enthousiastelingen

Kaart van Polen met de globale ligging van de Rospuda vallei

juni 2007 naar the Rospuda-valley gegaan. Dit gebied werd ernstig bedreigd wegens de aanleg van de Via Baltica, een belangrijke transportweg richting tussen Polen en de Baltische staten die dringend aan verbetering toe is. De Polen gingen voortvarend aan de slag, maar wilde dwars door het centrum van het gebied heen met hun weg. Via een Universiteit uit Warshawa kwam Maarten Schrama in contact met plantenkenners van het gebied, ook over vogels zijn veel gegevens.

Op Europees niveau liepen er inmiddels rechtszaken over het gebied. Wij wisten dat het gebied natuurwaarden had, maar er was niks over ongewervelden bekend. Bovendien is het gebied stukken kleiner dan bijvoorbeeld de Biebrza, waarvan de uiterste noordoostpunt zo'n 50km ver ligt. We gingen er heen om de nulsituatie vast te leggen, mogelijk dat over een paar maanden het niet meer bestond en

niemand die had kunnen vertellen wat voor insectenfauna er voorkwam.

Met een team dat vooral gericht was op vlinders en libellen is het gebied in 6,5 dag geïventariseerd. Meestal 4 groepen per dag, met elk minstens één ervaren libellen/vlinderkenner. Daarnaast zijn gegevens over vleermuizen, herpetofauna, watermollusken en andere waterbeestjes, boktorren, nachtvlinders en zweefvliegen verzameld. Van de groep libellen hebben onder andere Sierlijke witsnuitlibel, Oosterlijke witsnuitlibel, gaffellibel en tweevlek waargenomen. Wellicht heeft een deel van jullie de rel gevolgd die vooral zomer 2007 speelde in zelfs de Nederlands dagbladen. De Polen verloren uiteindelijk, mogelijk dat ons voorlopig rapport daarbij geholpen heeft. In ieder geval heeft de Nederlandse europarlementariër van de PvdA die in de betrokken commissie zat het rapport in ontvangst genomen en was er naar eigen zeggen erg blij mee.

De Poolse regering hadden al bedreigd toch met de shovels die al klaar stonden het gebied in te gaan. Op de laatste ochtend is het gelukkig toch niet door gegaan. Inmiddels is het rapport al weer een tijdje af. Voor degene die volgend jaar naar Polen gaan is het wellicht interessant. Vooral aangezien ik bij het uitzoekwerk wat er in andere gebieden in Polen voorkomt qua libellen wel wat leuke dingen tegengekomen ben. Dus ieder die bijvoorbeeld zelf naar Polen gaat en zich graag wat inleest, stuur me even een mailtje voor het rapport.

Matthijs Courbois

matthijscourbois@gmail.com

Zoektocht naar bruine winterjuffer in de duinen

Voor 1998 is een waarschijnlijke melding van de bruine winterjuffer bekend uit de duinen van Noord-Walcheren. (Libellen in Zeeland 2007) Sinds 1998 is de soort met zekerheid vastgesteld. Sinds die tijd wordt het gebied nauwkeurig gevolgd en zijn jaarlijks max. 40 tandems (eifazettend) waargenomen. De vroegste waarneming is 2 april. Een tweede generatie vliegt in september aan de buitenrand van het gebied. Er werden in de jaren 2005-2008 in de periode september-oktober meerdere jonge exemplaren bij elkaar gezien. De jonge, vers uitgeslopen exemplaren zaten op enige afstand van het water op een beschutte plek in een braamstruweel en een groeiplaats van varens. Verder zijn ze waargenomen op grassen onder berken en dennen. De vraag rees of dit de overwinteringsplek kon zijn.

Er werd een kleinschalig, maar doortastend plan opgezet voor een zoektocht naar de winterverblijfplaats van de bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*) Hiervoor hadden we een bekende locatie uitgekozen nl. de Kaalkopplas in de duinen van Oranjezon bij Oostkapelle.

Een driemanschap boog zich over de haalbaarheid van dit bescheiden onderzoek: gaan we zoe-